

SAVAŞI VE UMUDU ÇOCUKLAR İÇİN YAZMAK: LAURA S. MATTHEWS'UN BALIK ADLI ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME*

WRITING WAR AND HOPE FOR CHILDREN: AN INVESTIGATION ON LAURA S. MATTHEWS'S NOVEL NAMED FISH

Nuray KÜÇÜKLER KUŞCU*

Öz

İngiliz çocuk edebiyatı yazarı Laura S. Matthews'un Türkçeye Balık adıyla çevrilen romanı, savaşı bir çocuğun gözünden anlatmaktadır. Roman, savaştan kaçışın öyküsüdür. Romanın ana karakteri olan çocuk, Kaplan olarak çağrılmaktadır. Kaplan'ın anne ve babası, uzak bir ülkede yardım gönüllüsüdür. Bu ülkedeki iç savaş, aileyi bu uzak ülkede yaşamak oldukları köyden kaçmak zorunda bırakır. Kaplan bu kaçış sırasında çamurlu bir su birikintisinde bulmuş olduğu balığı da yanına almıştır. Aile zorlu bir kaçış sürecinden sonra güvenli bir bölgeye ulaştığında Kaplan, balığı da beraberlerinde güvenli bölgeye getirmiş, bir başka deyişle onu yaşatmayı başarmıştır. Bu bağlamda Balık, çocuk yazınında savaş olgusunu, umudu bir kenara bırakmadan ele alan yapıtlardan biridir. Ana karakterin yaşatmayı başardığı balık ise, umudun simgesi niteliğindedir. Bu çalışmanın amacı Balık'ta savaş olgusunun ve bu olguyla birlikte sunulan umudun nasıl ele alındığını, çocuk yazını açısından ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel çözümleme kullanılmıştır. Adı geçen roman ile çocuk yazını ve çocuk yazınında gerçekçilik, çocuk yazınında savaş ve çocuk gerçekliği konuları ile ilgili bilgilere tarama modeli kullanılarak ulaşılmıştır. Sonuç olarak Balık adlı romanın savaşı çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde ele aldığını ve bu romanın nitelikli bir çocuk yazını örneği olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Sözcükler: Çocuk yazını, savaş, umut, Laura S. Matthews.

Abstract:

British children's literature writer Laura S. Matthews's novel named Fish tells the war from the eyes of a child. The novel is the story of escape from the war. The child, the main character of the novel, is called Tiger. Tiger's parents are help volunteers in a remote country. The civil war in this country obliges the family to flee the village where they live in this distant country. During this escape, Tiger took the fish he had found in a muddy puddle. When the family reached a safe area after a difficult escape, Tiger brought the fish to the safe zone with them. Thus Tiger managed to keep the fish alive. In this context, the novel named Fish is one of the works that handles the phenomenon of war in children's literature without leaving hope. The fish that the main character survives is a symbol of hope. The aim of this study is to reveal how the phenomenon of war and hope presented in the novel named Fish in terms of children's literature. Descriptive analysis was used in the study. Descriptive analysis is one of the qualitative research methods. Information about the novel named Fish, children's literature, realism in children's literature, war in children's literature, and children's reality were obtained through a screening model. As a result, the novel Fish has dealt with the phenomenon of war in accordance with the children's reality. This novel is an example of a qualified children's literature

Keywords: Children's literature, war hope, Laura S. Matthews.

1. Giriş

Çocuk yazını, "dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun gereksinmelerini de önceleyen bir yaklaşımla çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel araçlarla duyumsatan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenimleri uyandıran yapıtların genel adıdır" (Sever, 2013, 111).

Çocuklar için üretilmiş yapıtlar fantastik, masalsı ya da gerçekçi öğeler üzerine kurulmuş olabilirler. Burada önemli olan anlatının çocuk gerçekliğine ve onun dünyasına uygun olması gerektiğidir. Bir başka deyişle, çocuk yazını çocukça yazılmış metinler değildir. Aksine çocuk kitaplarında çocuk gerçeği ele alınır ve çocuğun dünyasına koşut bir dünya kurgulanır (Dilidüzgün, 2018, 135). Bu bağlamda gerçekçi öğeler üzerine kurgulanmış çocuk kitaplarının da temel işlevi diğer yazınsal yapıtlar gibi, ele aldığı konuyu çocuk gerçekliğine uygun ve çocuğa göre ele alması, bu doğrultuda çocukta yazınsal bir duyarlılık oluşturmasıdır.

Dilidüzgün gerçekçi çocuk kitaplarını sınıflandırmış, sorun odaklı çocuk kitaplarını gerçekçi çocuk yazınının bir alt başlığı olarak ele almış ve sorun odaklı çocuk kitaplarını şu konu alanlarıyla örneklemiştir: Çocukların ve gençlerin kendi çevrelerinde sıkça rastladıkları engellilik sorunu, ölüm konusu, çevre

* Bu çalışma 14.09.2018 tarihinde Birinci Dünya Savaşı'nın 100. Yılında Savaş ve Toplum -Eve Dönen Asker- Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde sunulan sözlü bildirin genişletilmiş hâlidir.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, nurayk@istanbul.edu.tr

bilincinin uyandırılması, aile çatışması ve iş yaşamının çocuklar üzerindeki etkileri, çocuk yazınında toplumsal ve politik yaklaşımlar (2018, 104-109).

Bu bağlamda savaş, göç, açlık gibi travmatik toplumsal olgulara yer veren çocuk yapıtlarının sorun odaklı çocuk kitaplarını örneklediğini söylemek mümkündür. Öte yandan çocuk yazınında savaş gibi zor ve travmatik bir konunun nasıl yer alması gerektiği üzerine düşünülmesi gerekli olan önemli konulardan bir tanesidir.

Aslan, günümüzde kitle iletişim araçlarının yanı sıra birçok nedenin sonucunda çocukların ve gençlerin kendilerini ölüm, şiddet, boşanma, hastalık, engellilik gibi birçok olayın, sorunun, çetin yaşam gerçeklerinin içinde doğrudan ya da dolaylı olarak bulduklarını dile getirmektedir. Dolayısıyla çocuklar ve gençler her şeyin bilincindedir. Bu doğrultuda duyarlı sorunların ele alınması onların sorunlarla baş edebilmesine yardımcı olacağından gerekli ve doğru bir yaklaşımdır (Aslan, 2014, 52).

Ancak çocuk kitaplarında savaş gibi duyarlı sorunları ele alırken dikkatli ve özenli davranmak gerektiği kaçınılmazdır. Aslan bu durumda konunun seçiminde ve işlenişinde iki noktanın göz önünde bulundurulması gerektiğini söylemektedir. Bu iki nokta şöyle özetlenebilir:

- Toplumsal değerleri, duyarlılıkları ve ölçünleri dikkate alarak toplumca yadsınacağı düşünülen konuları toplumun duyarlılıklarını incitmeden ve dikkatle ele almak
- Konuyu, çocuğun/gencin yaş ve gelişim özelliklerini, ilgi, beğeni ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak işlemek (Aslan, 2014, 52).

Yukarıda özetlenen bu iki nokta daha derinlikli olarak ele alındığında, çocuk yazınında savaş gibi zor ve travmatik olgular nasıl yer bulmalı sorusu yanıtlanmış olacaktır.

Bu doğrultuda öncelikli olarak söylenmesi gereken şey yapıtın ele aldığı sorunu işlerken çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde işlemesi gerektiğidir. Çocuk gerçekliği ise çocukların koşullarıyla ilintilidir. Dilidüzgün'ün çocuk yazınının ayırt edici özellikleri olarak sıraladığı şu koşulları bir yandan çocuk gerçekliğini oluşturan koşullar olarak kabul etmek mümkündür: "*Çocuğun anlama koşulları, dil düzeyi, eğitim gereksinimi, dünya ile olan ilişkisi*" (Dilidüzgün, 2004, 40).

Savaş olgusunun işlenişinde dikkat edilmesi gereken ikincil ögenin şiddet olduğu söylenebilir. Savaş olgusunu ele alan yapıtlarda şiddetin yer bulması tehlikesi vardır. Ancak bir çocuk yapıtında şiddetin yer bulması çocuk gerçekliğine aykırı olacaktır. Sever, toplumsal ilişkilerde, şiddet ve saldırganlığı kullanma eğiliminin gittikçe arttığına değinmekte, çocuklar için hazırlanan çizgi film ve oyunlarda şiddetin sorun çözümünün genel geçer bir yöntemi olarak sunulduğunu dile getirmektedir (Sever 2013: 65). Ona göre çocuk kitaplarında kahramanların amacına şiddet uygulayarak ulaşması, kitapta aktarılan iletilerle şiddetin olumlanması, şiddetin sorun çözmenin bir yolu olarak gösterilmesi çocukta önemli duygusal örselenmelere neden olabilmektedir (Sever, 2012, 81).

Sever ayrıca çocuk kitaplarında niteliği belirleyen değişkenleri ele alırken kahramanların kişilik yapılarının çocukların kahramanlarla özdeşim kurması nedeniyle sağlıklı olması, demokratik tutum ve davranışlarla yapılandırılmış olması gerektiğinden; çocuk yapıtları aracılığıyla sevgiye ilişkin duyarlılık geliştirmekten ve kin, nefret ve düşmanlık gibi duygularla baş etmenin yollarını sezdirmekten bahsetmektedir (Sever, 2012, 80-81). Sever'in çocuk kitaplarının niteliğini değerlendirirken ele aldığı bu üç durumu, özellikle savaş gibi zorlu ve duyarlı konuları işleyen yapıtlarda mutlaka dikkat edilmesi gereken diğer öğeler olarak kabul etmek mümkündür.

Çocuk yapıtlarında savaş gibi duyarlı olguları işlerken dikkat edilmesi gereken bir başka öğe ise ideolojik ve politik dayatmalardan uzak durulması gerektiğidir. Çünkü Dilidüzgün'ün söylediği üzere, içeriği ve politik eğilimi ne olursa olsun, çocuk kitaplarındaki amaçlı ve saptırılmış ideolojik eğilimler, benzer şablonları kullanarak deyim yerindeyse beyin yıkama aracı olmaktan öteye gidemezler (2018, 125).

2. Balık'ta Savaş ve Umut:

İngiliz çocuk edebiyatı yazarı Laura S. Matthews'un Türkçeye Balık adıyla çevrilen romanı, savaşı bir çocuğun gözünden anlatmaktadır. Bu roman bir anlamda kaçışın, daha doğru bir deyişle savaştan kaçışın öyküsüdür. Romanın ana karakteri olan çocuk, Kaplan olarak çağrılmaktadır. Kaplan'ın anne ve babası, uzak bir ülkede yardım gönüllüsüdür. Bu ülkedeki iç savaş, aileyi bu uzak ülkede yaşamak oldukları köyden kaçmak zorunda bırakır. Kaplan bu kaçış sırasında çamurlu bir su birikintisinde bulmuş olduğu balığı da yanına almıştır. Aile zorlu bir kaçış sürecinden sonra güvenli bir bölgeye ulaştığında Kaplan, balığı da beraberlerinde güvenli bölgeye getirmiş, bir başka deyişle onu yaşıtmayı başarmıştır.

2.1. Çocuk Gerçekliği ve Savaş

Yapıtta savaş olgusu çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde işlenmektedir. Romanda ana karakterin adı verilmez. Ana karakter olan çocuk, onun mücadelecisi bir kişiliği olduğuna da atıfla, Kaplan diye çağrılır. Kaplan anlatının hem ana karakteri hem de anlatıcısıdır. Yapıtın ana karakteri ve anlatıcısının çocuk oluşu, savaş olgusunun çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde işlenmesini sağlar. Kaplan'ın ailesiyle birlikte yardım gönüllüsü olarak geldiği yerde savaşın izlerini arkadaşları üzerinden anlatan şu sözleri, yapıtın çocuk gerçekliğine uygun olarak kurgulanmış olduğunu gösteren bölümlerden bir tanesidir:

“Çoğunun anası babası yoktu artık; öteki köylerdeki savaşlarda ölmüşlerdi çünkü. Çocuklar, güvenli olduğu için bizim köyümüze gelmişlerdi. Bazılarının yanlarında kalabileceği bir teyzesi ya da amcası vardı. Pek çok kadın da kocasını kaybetmişti ve bunların bazıları geriye kalan çocuklara annelik ediyordu. Herhalde kulağa kötü geliyordur –artık daha büyüdüğüm için anlayabiliyorum- ama gerçek şu ki, o zamanlar bütün bunlar bana normal görünüyordu ve pek üsütnde düşündüğüm de yoktu, çünkü orada öyle büyümüştüm” (Matthews, 2016, 11).

Bu bağlamda kitapta çocuk gerçekliğine uygun kurgulanışı sağlamak üzere çocuğun anlama koşullarının ve dil düzeyinin dikkate alındığını; dünya ile olan ilişkisinin göz önünde bulundurulduğunu ve gereksinimlerine uygun yanıtlar geliştirildiğini söylemek mümkündür.

2.2. Şiddet

Balık, savaş olgusunu ele aldığı halde şiddete yer vermemektedir. Kaplan ve ailesi savaşta zarar görmüş insanlara yardım için bir ülkede bulunmaktadır. Sonrasında kendilerine yaklaşan savaştan kaçmak üzere yola çıkmış; zorlu bir mücadele vererek savaştan bölgeye ulaşmışlardır. Ancak tüm bu süreçler içerisinde iken doğrudan savaşı yaşamamış, savaşın izlerine tanık olmuşlardır.

Bir başka deyişle yapıtta savaş, şiddet olgusu dışarıda bırakılarak işlenmiştir. Kaplan'ın savaşın izlerini ve kendisinin savaşa dair izlenimlerini anlattığı şu bölüm yapıtta savaş olgusunun şiddetten arındırılarak nasıl işlendiğini örneklemektedir:

“Çocukların çoğu bütün çocuklar gibi oyunlar oynayıp yaramazlık ederdi. Kimileriye korku dolu, kocaman gözlerle hep kapı eşiklerinde dikilir, hiç konuşmazdı. Oynayan çocuklar bazen onları da oyuna davet ederler ama kıpırdamadıklarını görünce, sıkıcı buldukları bu çocukları görmezden gelirlerdi. Bazı oyunlarda fazladan birine ihtiyaç duyulduğunda bu durum sinir bozucuydu tabii. Anneme onların derdini sorduğumda, ya başlarına korkunç bir şey geldiğini ya da korkunç bir olaya tanık olduklarını söylemişti. Bir kâbus gibi, demişti, bilirsin, bir kâbustan uyanıldığında hemen tekrar uykuya dalamaz insan. Onlar bu duyguya saplanıp kalmışlar.

Bunun üzerine ben arkadaşlarımdan biraz daha ısrarlı ve sabırlı davranınca zamanla içlerinden bir ikisi aramıza katılmaya ve biz peşlerini bırakmadıkça oynamaya başladılar. (...)

Her sabah, yürüyemeyen, hatta bazen bacakları bile olmayan bir arkadaşımızı dört köşesinden tuttuğumuz bir battaniyenin üstüne oturtmayı âdet edinmiştik. Onları, o gün nereye gideceksek oraya ya da istedikleri yere taşırdık. İçlerinden bir ikisi bayağı hükmedici olsa da, yeni oyunlar icat etmede üstlerine yoktu” (Matthews, 2016, 11-12).

Öte yandan, Kaplan kurgu boyunca şiddete bir kez doğrudan tanık olmuştur. Ailesiyle birlikte savaştan bölgeye kaçmaya çalışırken dağlarda karşılarında çıkan silahlı adamların kendi aralarında çatışma yaşadığını ve içlerinden birinin bir diğeri öldürdüğünü uzaktan görmüştür. Buradaki durum bir şiddet olayının gözlemi olarak nitelendirilebilir. Ancak burada şiddet sorunun çözümü olarak sunulmamış aksine çatışma kültürünün bir sonucu olarak sergilenmiştir.

2.3. Kahramanların Kişilik Yapıları

Balık adlı kitapta kahramanların kişilik yapıları sağlıklıdır. Hem bir çocuk anlatı kişisi olarak ana karakter Kaplan hem de diğer karakterler demokratik ve barışçıl davranışlar sergilerler. Kaplan kararlı, kendine güvenli ve barışçıl duygulara sahip bir çocuktur. Anlatı onun bir çamur birikintisinde bir balık bulmasıyla başlar. Kaplan balığı kurtarmak ister ve kurtarır. Savaştan kaçıp başka bir ülkeye ulaşmaya çalıştıkları yolculuk boyunca balığı yaşatmaya çalışır. Onun hayatta kalması için çok mücadele eder. Öyle ki ellerindeki su bittiğinde balığı ağzında taşır, hayatta kalmasını sağlar. Böylece onu güvenli bölgeye ulaştırır. Mücadelesinde başarılı olur. Kaplan ayrıca savaştan etkilenmiş diğer çocuklara karşı da sevgi doludur.

Kaplan'ın anne ve babası kendi ülkelerinden ayrılmış ve çocukları ile birlikte savaş altındaki bir ülkeye yardım gönüllüsü olarak gitmişlerdir. Bu davranışları onların özgeci yönünü ortaya koyar. İnsanlara karşı sevgi doludurlar ve barışçıl duygulara sahiptirler. Ayrıca çocuklarıyla kurdukları ilişkide demokratik bir tutum içerisindedirler. Kaplan'ın kararlarına saygı duyarlar. Romanda kahramanların huy ve davranış özelliklerinin bu doğrultuda olması çocuk okurların demokratik ve barışçıl davranışların önemini sezinlemesini sağlar.

2.4. Sevgiye İlişkin Duyarlılık ve Umud

Öte yandan yapıtta sevgiye ilişkin bir duyarlılık da sergilenir. Anlatının kahramanları hayvanları, insanları ve doğayı sever. Anne ve baba Kaplan'ın balığı sağ salim savaşız bölgeye ulaştırmasına destek olur. Savaşız bölgeye kaçmaya çalıştıkları zorlu yolculukta kendilerine yardım eden rehberin eşeğini canları pahasına uçurumdan kurtarırlar. Kahramanların sevgi dolu ilişkileri, okurlara sevginin her türlü zorluğun üstesinden gelmede çok önemli bir güç olduğunu sezdirir. Bu bağlamda yapıtta, kin, nefret ve düşmanlıkla ve tüm bunların doğurduğu savaşı baş etmenin yollarından birinin sevgi olduğu sergilenmiş olur. Kaplan'la rehber arasında geçen şu diyalog, bir yandan sevginin diğer yandan umudun gücünü görünür kılmaktadır:

"Annen yanında olmadığı zamanlar seni seviyor mu?" diye sordu.

"Elbette seviyor," diye yanıtladım.

"Bu sevgi gözle görülebiliyor mu?" diye sordu.

"Tabii ki, hayır."

"Ama var. Tıpkı umut gibi," dedi tatlılıkla. Bir an düşündüm ve şaşkın şaşkın başımla onayladım" (Mathews, 2016, 168-169).

Yapıtta sergilendiği üzere kin, nefret, düşman ve savaş gibi zor durumlarla baş etmenin bir yolu sevgiyken diğer yolu umuttur.

Balık adlı kitapta Kaplan'ın yaşatmayı başardığı balık umudun simgesi niteliğindedir. Kaplan'ın annesiyle arasında geçen şu konuşma balık üzerine bir diyalog olarak görünmekle birlikte aslında umudu imlemektedir:

"Ne dersin?" diye sordum, şişeyi ve içindekileri incelemek için yanıma gelen anneme. "Sence başaracak mı bu oğlan?"

Gözlerini Balık'a dikip, "Onun erkek olduğunu nereden biliyorsun?" diye sordu annem.

"Bilmem. Aslında kız da olabilir pekâlâ. Yalnızca ona 'hayvan' demekten hoşlanmıyorum, o kadar," diye açıkladım.

"İster dişi, ister erkek, ister hayvan olsun, başaracağından eminim," diye yanıtladı annem. "Rehber'in de dediği gibi, bu durumun hiçbir önemli yanı yok. Yakında her şey düzeleceği için yılmıyoruz."

"İyi de, Balık yakında her şeyin düzeleceğini nereden bilirsin? Ya bu oğlan -ya da kız- hep bu şişenin içinde tkılı kalacağını sanıp yeterince dayanma azmi göstermezse?"

"Canlılar öyle dayanıklı ki," dedi annem, "inanılmaz şeylere katlanabiliyorlar. Zavallı Balık hâlâ o çamur birikintisi içinde soluk almaya çalışmıyor muydu, sen onu çıkardığında? Belki de, yine yağmur yağar göleti doldurur diye düşünüyordun -kim bilir?" " (Mathews, 2016, 107-108)

Anlatının kahramanları zaman zaman umutsuzluğa da düşerler. Ancak Şen'in söylediği üzere bu umutsuzluk örnekleri anlaktır. Bununla birlikte umut bu romanda amaç yönelimlidir. Ailenin insanları sağaltma ve Kaplan'ın balığı yaşatma çabalarında bu durum somutlaşır. Bu iki somutlaşma onların umutlarına öznelerarası bir yönelim kazandırır. Umutlarının içeriği böylece ütöpikleşir. Toplumsal dayanışmayı imler. Çünkü buradaki amaç farklı özneleri kapsar. Öznelerarası bu ilişki çocuk yazını yapıtlarında umudun toplumsallık yönünün ve çocuğu sosyal bir varlığa dönüştürme girişimlerinin izdüşümüdür. Karakterlerin yazgıyı koşulsuz kabullenme yerine değiştirme arzuları da kararlı umudu örneklendirir (Şen, 2016, 144-145, 148). Bu bağlamda Balık, çocuk yazınında savaş olgusunu, umudu bir kenara bırakmadan ele alan yapıtlardan biridir.

Tüm bunlarla birlikte, Balık'ta savaş olgusu ideolojik ve politik dayatmalardan uzak bir biçimde işlenmektedir. Yazar savaşın yarattığı travmatik durumu ve sevgi ile umudun gücünü herhangi bir ideolojik yönelim göstermeden sergileme yolunu seçmiştir.

3. Sonuç:

Yaşama, insana, doğaya, hayvanlara sevgi ile yaklaşan; kendisi ve çevresiyle barışık, hoşgörülü, demokratik kültürü içselleştirmiş insanlar yetiştirmede çocuk edebiyatına önemli sorumlulukların düştüğü (Sever, 2012, 199) göz önünde bulundurulduğunda savaş gibi zor toplumsal konuları duyarlılıkla ele alan çocuk yapıtlarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Laura S. Mathews'un Türkçeye Balık adıyla çevrilen romanı, savaşın çocuk yazınında çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde nasıl ele alınabileceğini gösteren nitelikli bir yazınsal örnektir. Balık'ın örnek olarak gösterilebileceği, zor toplumsal olguları çocuk gerçekliğinin dışına çıkmadan etkin ve etkili bir biçimde ele alan kitaplar, duyarlılık isteyen bazı gerçekleri çocuklarla yazınsal yolla tanıştırmada önemli bir işlev yüklenirler. Bulut'un dile getirdiği üzere sorun odaklı ya da duyarlı konular olarak adlandırılan bu durumlar, gerçek yaşamda karşılaşılan ve insanları duygusal ya da fiziksel olarak olumsuz etkileyecek

olayları ele alan öyküler, yalnızca yetişkinlerin değil, çocukların gerçekliklerini de yansıtmaktadır (2018, 387).

Bu tarz kitaplar çocuğun ve gencin anlayamadığı ya da doğrudan iletişim kurmadığı bazı gerçekleri yazın yoluyla onun dünyasına sokmayı amaçlar. Örneğin, aile çatışmaları, iletişimsizlik, kent yaşamı, toplumsal gruplaşmalar, okul ve meslek yaşamına ilişkin sorunlar bu bağlamda çok açılı bir biçimde göz önüne serilir. Böyle bir dünyayı yazınsal yapıtlarda görmek çocuklar için hazır bir reçete anlamına gelmez. Önemli olan okurun belli konularda bilinçlenmesi benzer gerçeklerin farklı ve çok açılı bir dille ona sunulmasıdır (Dilidüzgün, 2018, 108-109).

KAYNAKÇA

- Aslan, Canan (2014). Türkiye’de Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Duyarlı Konuların (Sensitive Issues) Ele Alınışı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım. *Eleştirel Pedagoji*, 6/32, s. 51-56.
- Bulut, Sevilay (2018). Çocuk Edebiyatına Sığınanlar: Zorunlu Göç Öyküleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8/14, s. 383-410.
- Dilidüzgün, Selahattin (2004). *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*. İstanbul: MORPA Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, Selahattin (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İzmir: TUDEM.
- Sever, Sedat (2013). *Çocuk edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: TUDEM.
- Sever, Sedat (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: TUDEM.
- Şen, Erhan (2016). Çocuk Yazınında “Umut” ve “Mutlu Son” İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Çocuk ve Medeniyet*, 2016/1, s. 137-150.